

EU. Körforgásos koncepció

Hulladékképződés megelőzése és újrahasználat a jogszabályokban és gyakorlatban.

Hartay Mihály
HUMUSZ tag

Jogszabályi háttér

- ▶ 6 év vajúdas után 2018 évben **módosításra** kerültek a hulladékgazdálkodással kapcsolatos legfontosabb irányelvek (Hulladék keretirányelv (2018/851, 2018/850 lerakásról, 2018/852 csomagolásról, stb.).
- ▶ Önmagában sokat mondó, hogy módosításokról van szó és **konceptcionálisan nem új irányelvekről**.
- ▶ A 6 év alatt az uniós országok, gyártók, forgalmazók **szétlobbították** az irányelveket ezért **távoli határidők** (2025-2030-2035) kerültek bele és előírt kötelezettségek **csak a hasznosításban** jelentek meg.
- ▶ Megelőzés, újrahasználatra való előkészítés csak ajánlások szintjén jelennek meg. **Követelmény sehol!**

A HKI Hulladék fogalma továbbra sem segíti a megelőzést és az újrahasználatot?

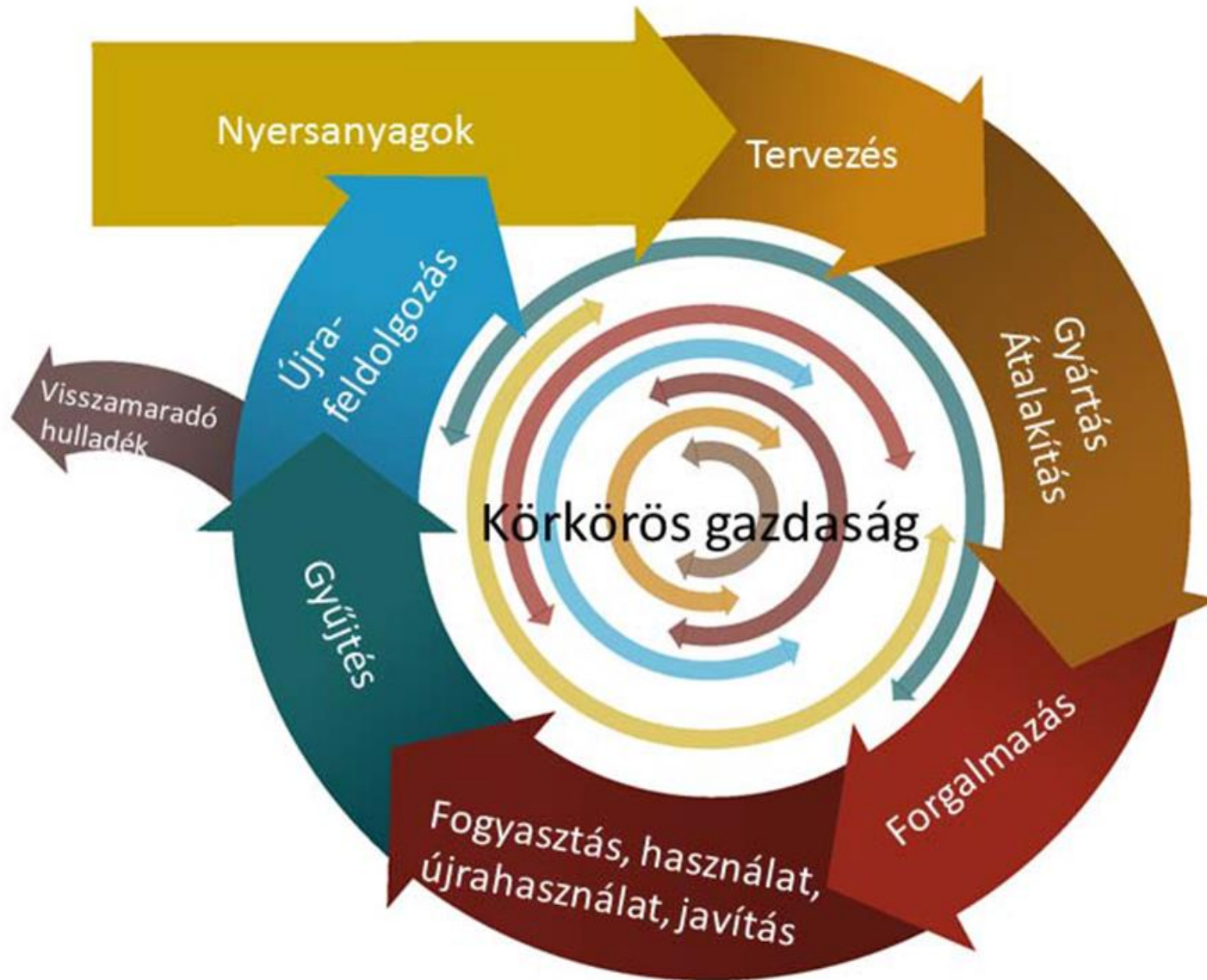
hulladék: bármely anyag vagy tárgy, amelytől birtokosa megválnak, megválni szándékozik vagy megválni köteles;

(használt ruha, bútor gyűjtés, nem egyértelmű a szabályozás, **hiányzik a hulladék vége státusz meghatározása**)

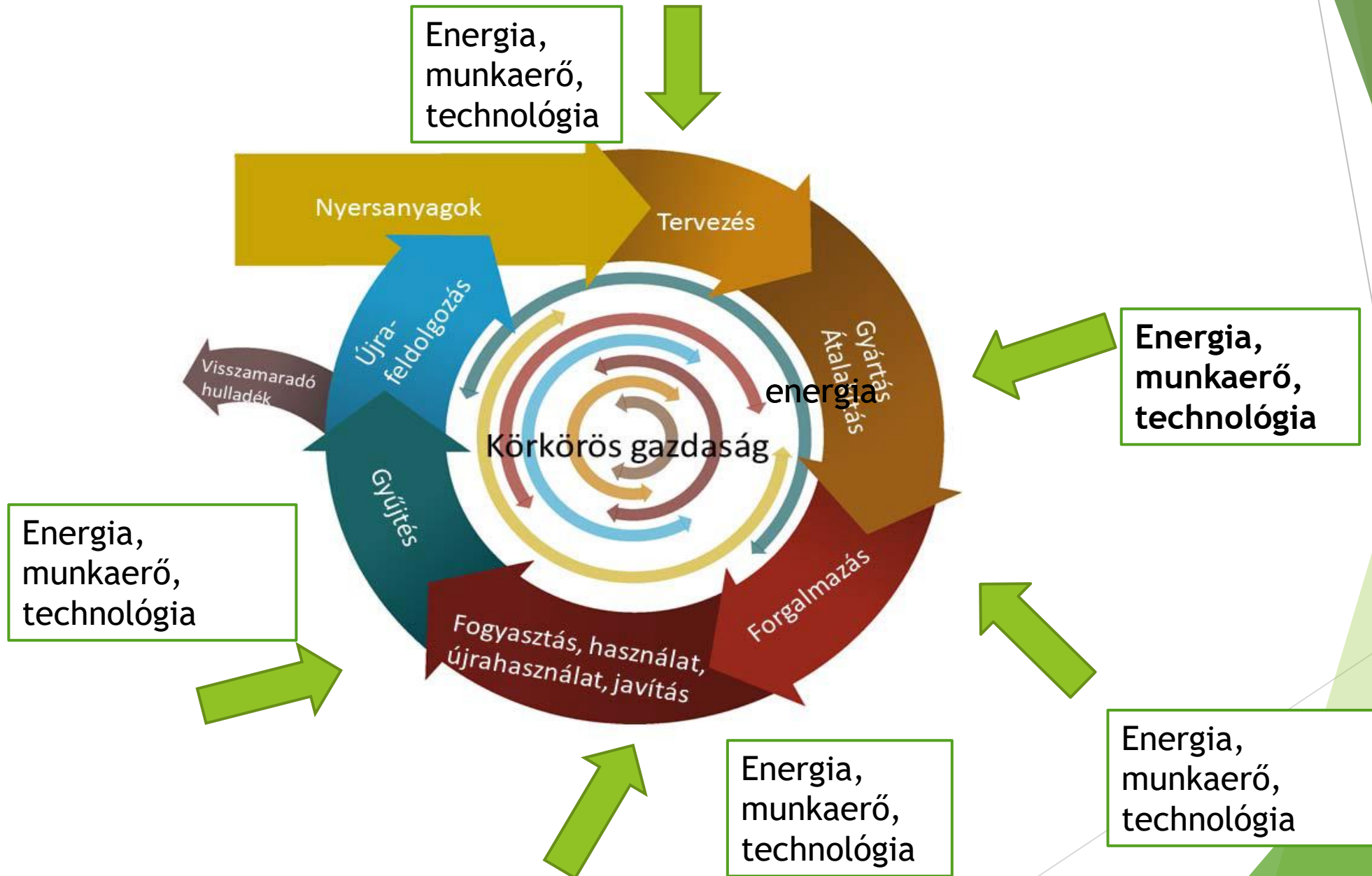
Mit tett az Unió és az uniós országok a kötelezően elkészített Országok Megelőzési Programokkal? Eddig sem vették komolyan, mi a garancia, hogy ezután komolyan veszik.

Három hónap múlva lejár az OHT és az OMP. (2014-2020).
2021-től hogyan tovább?

Körforgásos modell EU-s ábrája

A valódi körforgásos modell

Mi hiányzik az ábráról??

- ▶ Az **energiabevitel**, **munkaerő szükséglet** és a hulladékgazdálkodási technológia **beruházásigénye** minden ponton, ugyanis a körforgásos gazdaság működtetéséhez is majdnem annyi energiára van szükség, mint a lineáris gazdasághoz (70-80%)!
- ▶ **Az újrahasznosítás primátusa jellemzi a koncepciót**, a hasznosítási arányok növelése van a figyelem középpontjában.
- ▶ **Miért??** Mert a **gyártók, forgalmazók nem érdekeltek** abban, hogy a termékeiket tovább használják! Abban érdekeltek, hogy gyártmányaikból hasznosítással más termék, lehetőleg RDF -azaz tüzelőanyag - keletkezzen. A lobbijerejük viszont nagyon erős a körforgásos gazdaság koncepció létrejöttékor és azóta is. Ezért **növekszik folyamatosan a hulladékégetés szerepe.**

Megelőzés!!!!?????

- ▶ Hulladékképződés megelőzése: miközben a hulladék hierarchia csúcsa nem kap megfelelő jogszabályi támogatást !
- ▶ - nem hulladékgazdálkodási feladat!!!!
- ▶ - ipari, kereskedelmi, szolgáltatói szféra elsőrendű fejlesztési feladata lenne de csak az érdekeiknek megfelelő költségcsökkentéssel együtt alkalmazzák (pl: csomagolás tömegcsökkentés, szállítási, tárolási kts. megtakarítás).
- ▶ - Betétdíjas rendszer kialakítása, jótállási, szavatossági idő növelése kormányzati hatáskör, de helyette inkább rezsicsökkentés van ami a pazarlást növeli.
- ▶ A mesterségesen alacsonyan tartott kőolajár is növeli a fogyasztást.
- ▶ Egyéb fogyasztást növelő kormányzati intézkedések a GDP növelésére.

Megelőzés, újrahasználat a magyarországi gyakorlatban

- ▶ Minden támogatás ellenére még működik itthon az újrahasználat!
- ▶ Legjelentősebb újrahasználati rendszerek Magyarországon:
- ▶ Textrade kft. - használt ruha újrahasználat - 9-10000 tonna/év
- ▶ Dreher Sörgyár - betétdíjas söröspalack rendszer 40 Mpalack/rendszer
- ▶ Varga Pincészet - zárt rendszerű betétdíjas borospalack rendszer 4.6 Mpalack/rendszer
- ▶ Alacsony árfekvésű boroknál nyitott rendszerű betétdíjas rendszer
- ▶ Nyomtatók festékpátron újratöltő rendszere.

Használt ruha gyűjtés Mo.-on

- Kb. 1500 konténer kihelyezve először kereskedelmi láncok területeire, később önkormányzati közterületekre, utóbb közszolgáltatók hulladékudvaraira (Pl: Győr, Budapest).
- 9-10000 tonna használt ruha gyűjtése Mo.-on (0,9-1,0 kg/fő/év)
- Ny-Európa 5-szeres mennyiséget gyűjt, de pl. Berlinben kb. 5000 konténer található közterületen.
- A körforgásos koncepció 2025-re teszi kötelezővé a **textil** kötelező elkülönített gyűjtését. **Jellemző módon nem használt ruhák szerepelnek az irányelvben, hanem textil.** A gyártóknak, forgalmazóknak nem érdekük, hogy a használt ruhák visszakerüljenek a forgalomba, inkább másodnyersanyag válják belőlük.

Várható csomagolási betétdíjas rendszer hazánkban

- Készül egy betétdíjas szabályozás, melyről nyilvánosan elég keveset tud a szakma és a lakosság is.
- Pannon Egyetem Körforgásos Gazdaság Fenntarthatósági Kompetencia Központja kérdőíves kutatást indított a visszaváltási rendszer hazai kérdéseivel kapcsolatban.
<https://adatfelvetel.limequery.com/579931>
- A kérdésekből kitűnik, hogy **csak a csomagolási hulladék visszagyűjtéséről van szó**. Az üveg italcsomagolás **többutas rendszerének kötelezővé tételéről nincs szó**, pedig ennek a környezetterhelése lenne a legkisebb. Ismét a hulladék hasznosítása és nem az újrahasználat a cél. Kétségtelen eredmény lehet, hogy teljesíthető a 2012-es Unió 60%-os követelmény.

Feladatok a megelőzés, újrahasználat szerepének erősítésére

- ▶ - Ipari, szolgáltatói kötelezettségek jogszabályi meghatározása, környezetterhelő megoldások tiltása (pl: öntapadó címke a borosüvegen)
- ▶ - termékek kötelező **jótállásának 1 évről 3 évre emelése**,
- ▶ - **többutas betétdíjas rendszer ösztönzése**, támogatása,
- ▶ - üveg formaválaszték standardizálása (EU feladat), regionális mosók beruházás finanszírozása,
- ▶ **Hulladék definíció módosítása** (EU feladat), hogy ne kerüljön a használható termék hulladék státusba. **Hulladék vége státusz meghatározása** több anyagnál, pl: textil.
- ▶ Az új OHT és Országos Megelőzési Program (2021-2027) mielőbbi elkészítése a nyilvánosság bevonásával, a jelenlegitől eltérően a **cselekvési programban meghatározott feladatokhoz határidők, felelősök és finanszírozási források meghatározása.**

Köszönöm a figyelmet!

hartaymihaly@gmail.com

06-30-505-82-57